

Хроника **Cronicle**

Међународни научни скуп *О идентитету*

Црногорска академија наука и умјетности, Одјељење друштвених наука,
Подгорица 11. и 12. април 2013. године

Идентитет је једно од најзанимљивијих питања савремених друштвених и хуманистичких наука у глобалним размерама. Питање идентитета неодвојиво је од процеса глобализације — тачније, оно је његово наличје. Стога актуелност ове теме представља знак угрожености идентитета на различитим нивоима, о чему је, у највећој мери, и било речи на дводневном међународном научном скупу *О идентитету*, који је 11. и 12. априла 2013. године одржан у Црногорској академији наука и умјетности у Подгорици.

На скупу је учествовало више од педесеторо учесника из Црне Горе, Србије, Македоније, Босне и Херцеговине, Хрватске и Словеније. Током инспиративних излагања и веома плодних дискусија дотакнути су готово сви аспекти проблематике идентитета: филозофски, културолошки, национални, политиколошки, лингвистички, правни, социолошки, антрополошки, историјски и др. Радило се у отвореној, критичкој, полемичној и, пре свега, у атмосфери изузетног поштовања саговорника и онда када се оспоравало туђе мишљење и аргументација. Скуп су отворили академици Драган Вукчевић, председник Организационог одбора, Момир Ђуровић, председник ЦАНУ, и Иво Шлаус, председник Светске акаде-

мије уметности и науке (WAAS).

Уводничар Драган Вукчевић истакао је да је у свету све веће флуидности тешко успоставити идентитете који значе неку врсту постојаности, те да он идентитет сматра једним од најзначајнијих лица идеје равнотеже, која се углавном успоставља између три идентитетска слоја: личног, колективног и општељудског. У погледу Црне Горе, Д. Вукчевић је скренуо пажњу на три кључне чињенице које се тичу покушаја да се статичност традиционалног замени динамичношћу модерног, тј. на својеврсно померање трију базичних тежишта, и то: с нације на државу, са сфере културе на политику и са ирационалног на рационално.

Општетеоријским разматрањима питања идентитета придружили су се и др Жарко Пуховски (Филозофски факултет, Загреб), који се у свом излагању осврнуо на интригантну тему рађања колективног идентитета из духа скандала, и др Радуле Кнежевић (Факултет политичких знаности, Загреб), који је, пошавши од премисе да се лако може закључити како се ни за саму централну тему овог скупа не може рећи да има јасан и прецизан идентитет, говорио о контроверзама идентитета. Сродним питањима бавили су се и Антун Сбутега, амбасадор Црне Горе при Светој Столици

и Сувереном Витешком Малтешком Реду, који је указао на комплексно питање трансцендентне и историјске димензије индивидуалног и колективног идентитета, и двојица универзитетских професора из Београда, др Владимир Милић, чија се тема тичала теоријског разумевања идентитета у контексту класне структуре бивших југословенских друштава у транзицији, и др Чедомир Чупић, који је изнео своје мишљење о односу између личности и идентитета.

Политиколошким аспектима идентитета своја излагања посветили су професори Факултета политичких наука у Београду: др Милан Подунавац, који се бавио самим концептом политичког идентитета, и др Илија Вујачић, чији су ставови о проблемима који се јављају у вези са институционализацијом политике идентитета изазвали и једну од полемичнијих и комплекснијих дискусија на овом скупу.

Увек интригантна тема националног идентитета нашла се у фокусу саопштења академика Зорана Лакића, који је овај проблем осветлио с дијахронијског аспекта, на примеру третмана тог питања у Уставу Црне Горе некад и сад; те у реферату др Шаћира Филандре (Факултет политичких наука, Сарајево), у којем се говори о веома отежаном и изазовном процесу изградње савременог босанскохерцеговачког политичког идентитета након стицања државне самосталности Босне и Херцеговине, у процесу политичке дисолуције југословенске државе крајем 20. столећа, као и у средишту излагања др Вука Ускоковића (Универзитет „Доња

Горица“, Подгорица), чије саопштење представља интересантан покушај реконструкције идентитета Црне Горе у првој половини 18. века.

Идентитетском питању с правне тачке гледишта пажњу је посветио др Марко Петрак (Правни факултет, Загреб), који је указао на различите правне традиције (обичајноправну, римску – у облику источног византијског и западног општег права, и исламску), које су вековима паралелно егзистирале на простору југоисточне Европе, при чему се посебно осврнуо на то у којој су мери те правне традиције, с обзиром на њихов међусобни утицај и прожимање, одредиле идентитет споменутог простора. Правне аспекте идентитета дотакао је и Андреј Брацановић (Универзитет „Доња Горица“, Подгорица) у излагању *Scientia Communis*, у којем је, приказујући *мрак* средњовековне Европе као темељ заједничког европског идентитета, показао афекцију ка једном новом читању *Средњовековља*.

О односу потребе задржавања базичног личног и колективног идентитета и нужности промена са становишта друштвеног развоја говорила је др Соња Томовић Шундић (Факултет политичких наука, Подгорица); на проблем културног идентитета и глобализације пажњу је скренула мр Зорица Мрваљевић (ЈУ Музеји и галерије, Подгорица). Тему идентитета и глобализације на специфичан начин осветлили су и др Рудолф Ризман (Универзитет у Љубљани), који је, између осталог, истакао и то да изучавање вере и идентитета у оквиру глобализованог контекста представља шансу да се продуби наше освешћење

њихове комплексности, и др Никола Самарцић (Филозофски факултет, Београд), чија је анализа локалног питања кризе београдског идентитета била постављена у контекст глобалне стварности и динамике промена.

Ужим културолошким аспектима црногорског идентитета бавили су се: др Саша Брајовић (Филозофски факултет, Београд), која се, пошавши од становишта да персоналност представља идеолошки продукт одређен социјалним, економским, религиозним и политичким силама, осврнула на идентитет и презентацију Бокелја у барокно доба; академик Петар Влаховић, који се посветио улози црногорског традиционалног народног стваралаштва у процесу глобализације; др Слободан Јерков (Завод за школство, Подгорица), у чијем се излагању истичу могућности искоришћавања предности које доноси глобализација у контексту шире афирмације црногорског народног музичког стваралаштва; мр Ведрана Марковић и мр Јелена Мартиновић Богојевић (Музичка академија, Цетиње), које су изнеле своје мишљење о односу музике и идентитета у мултикултуралном друштву.

Занимљиву појаву псеудооријенталних антропонимијских неологијама као покушаја осавремењивања антропонимијског инвентара представила је др Драгана Кујовић (Историјски институт, Подгорица). У излагању др Ненада Вујадиновића (Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопље) и мр Станислава Станковића (Институт за српски језик САНУ, Београд) скренута је пажња на комплексна лингвистичка питања која се

тичу генетског и типолошког идентитета појединих јужнословенских говора у контексту постојања језичког континуума који је некада повезивао црногорске народне говоре и македонски дијасистем. Сложеном лингвистичком темом идентитета језика с теоријске тачке гледишта бавила се др Рајка Глушица (Филозофски факултет, Никшић), истичући прихватљивост и практичну применљивост теорије о три аспекта идентитета језика: структуралном (одн. типолошком), генетском (родословном) и социолингвистичком (вредносном). Питања која говоре о томе шта одређује идентитет једног писца и какав је однос између књижевног текста и идентитета нашла су се у фокусу занимљивих и примерима богато илустрованих излагања др Радивоја Константиновића (Филолошки факултет, Београд) и др Татјане Бечановић (Филозофски факултет, Никшић); на тему рода и идентитета пажњу су скренуле др Анђелка Милић (Филозофски факултет, Београд), др Милева Филиповић (Универзитет Црне Горе) и др Маја Богојевић (Универзитет „Доња Горица“, Подгорица), која је, посебно се осврнувши на дело филмског аутора Живка Николића, говорила о политици репрезентације и родној „машкаради“ у југословенском ауторском филму. Вредна, запажена излагања о идентитету, са становишта својих научних области, имали су и др Славен Равлић, др Дејан Јовић, др Божидар Језерник, др Синиша Таталовић, др Слободан Вукићевић, др Ружица Јакешевић, др Невенка Богојевић Глушчевић, др Раденко Шћекић, др Лидија Вујачић, др Радован Бакић, др Вукић

Илинчић, мр Миомирка Лучић и мр Предраг Живковић, мр Милун Лутовац, мр Мирко Ђуковић, Мираш Мартиновић, Луција Ђурашковић.

На крају, треба истаћи и то да је Црногорска академија наука и умјетности беспрекорно организовала овај научни скуп, те да црногорска средина све више постаје отворена за сусрете учесника који долазе из центара различите друштвене и хуманистичке научне провенијенције. По исказаним идејама,

концептима који су изложени и аспектима који су били заступљени у разматрању проблематике идентитета, овај скуп спада међу значајније интелектуалне догађаје и у Црној Гори и у њој суседним државама. Шири научна јавност ускоро ће имати прилику да се у то и увери, јер ће у 2014. години бити објављен зборник радова учесника овог проблемски интригантног и изузетно важног научног догађаја.

Ненад Вујадиновић
Станислав Станковић